

མར་ཁེ་སི་དང་ཨེན་གེ་སི་ལེ་ཉིན་སི་ཏ་ལིན་བཅས་གིས་

དབལ་ལུ་ཁྱེར་ཉལ་ལ་ཉེན་སྒྲོར་གསུང་བ།

མི་ཕྱི་གས་དཔེ་ལྷན་ཁང་ 一九七六年六月十一日

འཇམ་མིང་ཡོངས་གི་འབྱོར་མེད་པ་རྣམས་, མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་ཤིག!

མར་ཁེ་སི་དང ཡེན་ཀེ་སི ལེ་ཉིན
སི་ཏ་ལིན་བཅས་གིས་

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་སྐྱོར་གསུང་པ

(གྱིས་བཤད་ཁག་གཅིག)

མི་ཤིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་

དེབ་འདི་ནི་མི་དམངས་དབེ་སྐྱོན་ཁང་གི་ 1974 ལོའི་ཟླ་ 12 པའི་པར་
གཞི་ 2 པའི་བེ་ཅིན་གྱི་པར་ཐེངས་ 2 པ་གཞིར་བཟུང་ཏི་སྐྱར་ནས་སྐྱོན་པ་ཡིན།

本书根据人民出版社 1974 年 12 月第 2 版北京第 2 次
印刷版本翻译出版。

མར་ཁི་སི་དང་ཨུན་གེ་སི་ལེ་ཉིན་སི་ཏ་ལིན་བཅས་གིས་
དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་སྐྱར་གསུང་པ

*

མི་དམངས་དབེ་སྐྱོན་ཁང་གིས་སྐྱར་ནས་སྐྱོན་པ

1975 ལོའི་ཟླ་ 12 པར་པར་གཞི་ 1 མ་སྒྲིག་པ

1975 ལོའི་ཟླ་ 12 པར་བེ་ཅིན་ལ་པར་ཐེངས་ 1 པ་བརྒྱབ་པ

དེབ་རིམ་སྐར་བྱར་ 1 ཟླ་ 3

马克思 恩格斯 列宁 斯大林
论 经 济 危 机

(藏 文)

民族出版社翻译出版 新华书店发行

民族印刷厂印刷

开本：850×1168 毫米 1/32 印张：3

1975 年 12 月第 1 版

1975 年 12 月北京第 1 次印刷

书号：M 1049(3)136 定价：0.13 元

དཔེ་སྒྲན་བྱེད་ཚུལ་གི་གསལ་བཤད

ཀྱ་ཆེན་པོ་ཞིང་དམག་གསུམ་དང་། གསར་བརྗེ་ལས་བྱེད་པ་
གསར་བརྗེ་གིས་ཡོན་ཅན་བཅས་གིས་དེང་རབས་འཛམ་གླིང་མ་ཙཱ་རིང་.....
ལུགས་གི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་གི་ཉམས་ཉེན་གི་གནད་དོན་ལ་ཞིབ་.....
འབྲལ་བྱེད་རྒྱུ་དགོས་མཁོ་དང་སྒྲན་ཆེད་། ང་ཚོས་རེ་བ་ཞུས་པ་ལྟར་བེ་
ཅན་ཞིན་ཏུ་པར་ཁང་གི་བཙོ་བ་ལས་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་.....
འབྲལ་ཆོ་རུང་དང་། བེ་ཅན་སྤྱི་བ་གྲུ་ཆེ་བའི་འཛམ་གླིང་དཔལ་འབྱོར་ཆེད་
ལས་ཆན་ཁག་། གྲུང་དབྱེད་དང་ཞེ་སྤྱི་བ་གྲུ་ཆེ་བའི་ཆོ་རུང་བཅས་གི་སྒོ་
མཐུན་ནམས་གིས་མ་ཙཱ་རིང་ལུགས་གི་དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་སྒྲོར་གི་མར་ཁེ་
སི་རིང་ལུགས་གི་ཙཱ་བའི་ལྟ་ཚུལ་འགའ་ཞིག་ཕྱགས་སྤྱི་བ་བྱས་ནས་། དཔེ་
དེབ་འདི་ཙཱ་སྤྱི་བ་བྱས་པ་ཡིན།

ཡང་སྒྲར་པར་དུ་སྒྲན་དུས་ལེགས་བཅས་བྱེད་བདེ་པོ་ཡོང་ཆེད་། སྒྲིག་
མཁན་ནམས་གིས་དཔེ་དེབ་འདིའི་ཙཱ་སྤྱི་བ་ལས་ཀའི་སྒྲར་ལ་བསམ་འཆར་.....
འདྲན་རྒྱུ་རེ་བ་ཡོད།

མི་དམངས་དཔེ་སྒྲན་ཁང་གི་ཙཱ་སྤྱི་བ་ཕུན

1974 ལོའི་ཟླ་ 12 པར

དཀར་ཆག

དང་པོ དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་གི་རྩ་བོ་དང་མཚན་ཚུལ1

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་ནི་མཐོན་རྩལ་མང་འགས་པའི་ཉམས་ཉེན་

ཅིག་ཡིན་པ་.....1

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་དེ་ནམ་ཡིན་ཡང་མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་དཔལ་

འབྱོར་གི་འཁོར་རྒྱུད་དང་པའི་ནང་ནས་དུས་འཁོར་གི་རང་བཞིན་

ལྟན་པའི་རང་ཡོང་གི་ཡོད་པ་6

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་དེ་རྟག་པར་ཉམས་ཉེན་གཞན་དག་དང་

དུས་གཅིག་དུ་ཡུང་བ་དང་མཐོན་ཚུན་འཇུག་ནས་བཟང་ཡོད་པ་.....14

གཉིས་པ དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་གི་འབྱུང་ཁུངས་.....25

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་གི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་གི་ཅུ་

བའི་འགལ་བ་དེ་ཡིན་པ་25

གིས་ལྷུས་མ་ཅུ་རིང་དབང་རྒྱུར་དེས་ཉམས་ཉེན་ཉེན་རྩ་བཞིན་ཆེ་བ་

འཁྲོ་བ་ཅིག་བཟོས་པ་35

འབྱོར་ལྟན་ཡལ་རིམ་གི་ཉམས་ཉེན་ལེལ་ཐབས་དེས་ཉམས་ཉེན་ལྟར་ལས་

ཁུང་ཆེ་བ་དང་ལྟར་ལས་ལྷགས་འག་ཆེ་བ་ཅིག་བཟོ་བེས་ཡིན་པ་39

གསུམ་པ དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་གི་རྗེས་འབྲས་42

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་དེའི་ཐོག་ནས་མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་གི་ལམ་ལྷགས་

གི་ཆབ་དེ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལྷགས་གི་ལམ་ལྷགས་གིས་བྱེད་བེས་ཡིན་

པ་གསལ་པོ་མཚན་གི་ཡོད་པ་.....42

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་བྱང་བའི་དབང་གིས་འབྱོར་ལྡན་གྲལ་རིམ་
 དང་འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་བར་གི་འོངས་དྲང་དེ་ཁྱར་ལས་གཉིང་
 ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བར་འབྱུར་གི་ཡོད་པ་ 48

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་དེས་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་གི་འགལ་བ་ཡོད་ཅད་ནོ་
 ངར་ཅན་དྲ་འབྱུར་བ་བྱས་ཡོད་པས་, དམག་འབྲུག་གི་ཉེན་ཁ་
 ཆེ་རུ་འཕྱོ་མཚུགས་པ་དང་གསར་བརྗེ་རི་མཐོ་སྒྲུབས་ལངས་
 མཚུགས་པ་ཅིག་ཡོང་ངེས་ཡིན་པ་..... 55

བཞི་པ འབྱོར་ལྡན་གྲལ་རིམ་དང་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་གི་ཉམས་
 ཉེན་སྐྱེ་བའི་ལྟ་ཚུལ་གཙོ་བོར་དགག་པ་བརྒྱབ་པ་..... 63
 “འཇད་རྒྱུད་ཐེད་བྱུགས་མི་འདང་བ”སྐྱེ་བར་དགག་པ་བརྒྱབ་པ་..... 63
 “ཞེར་ཁྲམ་གིས་ཉམས་ཉེན་མེད་པ་བཟོ་བྱུང་”སྐྱེ་བར་དགག་པ་བརྒྱབ་པ་... 74

ལྔ་པ འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་གིས་དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་ཐད་ལ་
 འཛིན་པ་འཛི་རྒྱུད་ཚུལ་ 82

དང་པོ་དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉིན་

གི་ངོ་པོ་དང་མཚན་ཚུལ

དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉིན་ནི་ཐོན་རྫས་མང་

བྲགས་པའི་ཉམས་ཉིན་ཅིག་ཡིན་པ

ཉམས་ཉིན་ཕྱང་པའི་སྐབས་སུ། སྔན་ཆད་གི་དུས་རབས་གང་དང་གང་
ཞིག་ལ་འང་ཁྲུང་ས་ལྷང་མེད་པའི་སྤང་ཚུལ་ལྟ་བུ་ཅིག་དུ་ཅིས་པའི་སྤྱི་ཚགས་...
གི་ནད་ཡམས་ཏེ་ཐོན་རྫས་མང་བྲགས་པའི་ནད་ཡམས་ཅིག་ཕྱང་ཡོད་པ་རེད།

མར་ཁེ་མི་དང་ཨན་གེ་མི། 《གྲང་ཁན་དང་གི་བསྐྱགས་
གཏམ》(1847 ལོའི་ཟླ་ 12 བ—1848 ལོའི་ཟླ་ 1 བའི་
བར་)ལྟ་བུ་ཡིག་པར་གཞིའི་གོག་ལྟེ་ 48 བ

གལ་སྲིད་ཐོན་རྫས་མང་བྲགས་པ་དེ་བཟོས་བཅས་ཅམ་ཅིག་རེད་ཟེ་...
བཤད་ན། དེ་ཅད་དེ་ཡང་དག་པ་ཅིག་རེད། ཡིན་ནའང་མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་
གི་ཐོན་ཆུང་བྱེད་སྤངས་ཀྱིལ་པོ་དེའང་ཐོན་ཆུང་བྱེད་སྤངས་བཟོས་བཅས་ཅམ་
ཅིག་ཡིན་པར་རྟེན། དེའི་ཆོད་འཛིན་དེའང་བཟོས་མེད་ཅིག་མ་རེད། འོན་
ཀྱང་ཐོན་ཆུང་བྱེད་སྤངས་དེ་རིགས་ལ་ཆ་མཚན་ནས་བཤད་ན། ཐོན་ཆུང་བྱེད་
སྤངས་དེ་རིགས་གི་ཆང་གཞིའི་ཐོག་བཟོས་མེད་ཅིག་རེད། དེ་འདྲ་ཅིག་ཡིན་
ན། མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལ་མེད་པའི་ཆོད་ཐོག་དེ་ཆོ། དགོས་མཁན་མེད་

པ་ག་ལ་སྲིད་, རྒྱལ་ནང་དུ་བཟོ་བར་ཆ་སྟོམ་གྱི་འཛོལ་བའི་རྒྱ་ཆས་དགོས་ངེས་
 དེ་གཏོང་སྟེན་བྱེད་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་, ངེས་པར་དུ་ཕྱི་རྒྱལ་དང་, རྒྱུ་ཐག་
 རིང་བའི་ཆོང་རར་ཕྱིན་ནས་དགོས་མཁན་དེ་རིགས་བཅའ་དགོས་གི་རེད་,
 གནས་ཚུལ་དེ་ཆོ་ཡོང་སྲིད་པའི་རྒྱ་མཆན་ག་རེ་རེད་ཟེར་ན་? དེ་ནི་དམིགས་
 བསལ་ཡིན་པའི་མ་ཙུ་རིང་ལུགས་གི་འབྲེལ་བ་ཁོ་ནའི་ནང་, ཐོན་རྫས་ལྷག་མ་
 དེར་ནམ་པ་འདི་འདྲ་ཅིག་ཡོང་སྲིད་པ་ཏེ་, ཐོན་རྫས་ལྷག་མ་དབང་མཁན་
 གིས་ཐོན་རྫས་དེ་ཆོ་ཁོ་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན་མ་ཙུ་རིང་ལུགས་ཐུབ་པའི་སྐབས་སུ་,
 གཞི་ནས་ཐོན་རྫས་དེ་རིགས་འཛད་སྟེན་བྱེད་མཁན་གིས་བཏོད་སྟེན་བྱས་ཆོག་
 པ་ཅིག་པཟོ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་གིས་རེད་. མཐའ་མར་, གལ་སྲིད་མ་ཙུ་ཅན་
 ཡན་ཚུན་བར་མ་གཏོགས་ཆོང་ཟོག་བཞེ་ངེས་དང་འཛད་སྟེན་བྱེད་མི་དགོས་ཟེ་
 བཤད་ན་, དེ་ནི་མ་ཙུ་རིང་ལུགས་ཐོན་སྟེན་གི་ངོ་བོ་ཡོངས་རྫོགས་ཆེད་པ་ཅིག་
 དང་, འདིར་བཤད་པའི་གནད་དོན་ནི་མ་ཙུ་རིང་ཡར་སྟོན་ལས་མ་ཙུ་རིང་འཛད་
 སྟེན་མིན་པ་དེ་ཆེད་པ་ཅིག་རེད་.

འཛོལ་བའི་རྒྱ་ཆས་དེ་ད་ལྟ་ཡོད་པའི་མི་གངས་དང་སྐར་ན་ཐོན་སྟེན་...
 བྱེད་རྒྱ་མང་དགས་པ་ཅིག་མ་རེད་. དེ་ལས་ཏག་ཏག་ཞྭ་ག་པ་ཅིག་རེད་. མི་
 གངས་འབྲས་ཆེན་དེས་དངས་འབྲེལ་མའི་འཛོལ་བ་འདྲ་ཆགས་པོ་སྟེལ་ཐུབ་པ་...
 ཅིག་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས་ན་, འཛོལ་བའི་རྒྱ་ཆས་ཐོན་སྟེན་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ད་དུང་
 ཉུང་དགས་པ་རེད་.

མི་རྒྱམས་གི་ནང་ནས་ངལ་རྩལ་ནུས་པ་ཡོད་མཁན་ཁག་ག་ཅིག་དེ་ལས་...
 ཀར་ལུགས་རྒྱར་ཆ་བཞག་ནས་བཤད་ན་, ཐོན་སྟེན་རྒྱ་ཆས་ཐོན་སྟེན་བྱེད་རྒྱ་
 མང་དགས་པ་མ་རེད་. དེ་ལས་ཏག་ཏག་ཞྭ་ག་པ་ཅིག་རེད་.

ཡིན་ནའང་, ངལ་རྩལ་རྒྱ་ཆས་དང་འཛོལ་བའི་རྒྱ་ཆས་དེ་ཁོ་སྟེན་གི་

ཆད་ངེས་ཅན་ཅིག་ལྟར་བཟོ་བར་བབྱ་གཞིག་གཏོང་བའི་ཐབས་ཤིས་ཅིག་དུ་
 ཅིས་ནས་རྒྱས་པ་ཐོན་པ་ཅིག་བཟོས་ན། རལ་རྩལ་རྩལ་ཆས་དང་འཆོ་བའི་རྩལ་
 ཆས་དེ་དུས་འཁོར་གིས་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་རྩལ་མང་དགས་པ་ཡོང་གི་རེད།

མར་ཁེ་མི་: 《མ་ཅའི་རྣམ་བཤད་》དེབ་ 3 བ། 《མར་ཁེ་མི་
 དང་ཨེན་གེ་མའི་གསུང་འབུམ་》རྩལ་ཤིག་པར་གཞི་དེབ་ 25
 བའི་གྲག་ཞེ་ 286 བ—287 བའི་བར་

ཐོན་རྩས་མང་དགས་པའི་སྐབས་སུ། རྩལ་དམངས་མང་ཆེ་བ་(ལྷག་
 བར་དུ་བཟོ་བ་ལྲལ་རིམ)ལ་ཐོབ་པའི་འབྲུ་རིགས་དང་ལྷམ་སྟགས་དུས་གང་...
 ཞིག་ལས་ཀྱང་ཉུང་གི་རེད། རྩལ་འབྲུམ་ཨ་རག་དང་ཁྱིམ་མཁོ་ཡོ་བྱད་དེ་བས་
 ཀྱང་བཤད་མི་དགོས་པ་རེད། གལ་སྲིད་རྩལ་ཁབ་ཅིག་གི་ཁོངས་མི་ཡོངས་
 རྩལ་གི་ཁ་ཆ་བའི་དགོས་མཁོ་སྐོར་བྱལ་བའི་རྩས་སུ་མ་གཏོགས་ཐོན་རྩས་...
 མང་དགས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོང་སྲིད་གི་མ་རེད་ཟེ་བཤད་ན། རྩར་ནས་ད་
 བར་གི་འབྱོར་ལྷན་གལ་རིམ་སྒྲི་ཆགས་གི་ཡོ་རྩལ་ཐོག། ཡོངས་ཁྱབ་གི་ཐོན་
 རྩས་མང་དགས་པ་ཐོངས་གཅིག་ཀྱང་ཡོང་མི་སྲིད་པ་མ་ཟད། ཐ་ན་ཆ་ཤས་གི་
 ཐོན་རྩས་མང་དགས་པའོང་ཡོང་སྲིད་གི་མ་རེད། གལ་སྲིད། དཔེར་ན་ལྷམ་
 དང་ རས་ཆ། རྩལ་འབྲུམ་ཨ་རག་བཅས་དང་ཡོང་ན་མི་མེར་སྲེལ་ལྲལ་གི་
 ཐོན་རྩས་གིས་ཆོང་ར་ཡོངས་སུ་ཁོངས་ཡོད་ན། དེ་གཞི་འཛིན་ས་བྱས་ནས་
 རྩལ་དམངས་དང་ ཐ་ན་རྩལ་དམངས་གི་གསུམ་ཆ་གཉིས་ཙམ་ལས་མ་ཟིན་
 བའི་མི་རྣམས་གི་ལྷམ་དང་རས་ཆ་སྟགས་པའི་དགོས་མཁོ་སྐོར་བྱལ་བ་བྱུང་
 བ་མ་ཟད་ལྷག་མ་ཡོང་བྱུང་ཡོད་པ་རེད་ཟེ་བཤད་བྱལ་གི་རེད་དམ? ཐོན་
 རྩས་མང་དགས་པ་དེ་དགོས་མཁོ་བཟོས་མེད་དང་ཡོང་སྐྱོང་འབྲེལ་བ་ག་རེ་...
 ཡོད་པ་རེད? ཐོན་རྩས་མང་དགས་པ་དེ་གཏོང་སྐྱོད་གི་རྩས་པ་ཡོད་མཁན་གི་

དགོས་མཁོ་དང་མ་གཏོགས་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་མ་རེད། འདྲིར་བཤད་པ་ནི་
 གོན་རྫས་མང་དྲགས་པ་བརྟོས་མེད་དེ་དང་, དགོས་མཁོ་བརྟོས་མེད་དང་ཡང་
 ན་ཚོར་ཚོག་བདག་བབྱང་བྱེད་པའི་རེ་འདུན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གོན་རྫས་
 མང་དྲགས་པ་དེ་ཉིད་མ་རེད།

མར་ཁེ་མི་: 《རིན་ཐང་ལྷག་མའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུང་》。

《མར་ཁེ་མི་དང་ཞེན་ཀེ་མའི་གསུང་འབུམ་》ཀྱི་ཡིག་པར་

གཞི་དབ་ 26 པ་ II ཤོག་ལྗེ་ 578 པ

ས་ཆ་འདི་གར་ཉམས་ཉེན་ཆེ་ཤོས་ཅིག་བྱང་བ་མ་ཟད་, ཐོངས་འདི་
 ནི་གོན་རྫས་མང་དྲགས་པ་ཁྲེར་གཙང་(བརྟོས་བཅས་ཅིག་ཡིན་རྒྱུ་)ཅིག་
 རེད། ཉ་ལམ་ལོ་གཉིས་སྟུང་མའི་རིང་, འཁེལ་ལས་བཟོ་གྲུའི་བདག་པོ་
 དང་བཟོ་གྲུའི་བདག་པོ་ཚོས་ས་ཆ་འདི་གར་འཕྲོ་ཁྲུངས་མེད་པའི་ཚོར་ཚོག་དེ་
 ཆེ་རང་ལྷན་རང་གཏོང་གིས་ཉིན་རྒྱ་དང་ཡུང་གོར་བསྐལ་ཉེ་བཅོང་རྒྱ་མངག་
 བཅོལ་བྱས་པར་ཉིན་, མ་གཞི་ཚོར་ཚོག་གིས་ཁོངས་ཐེན་པའི་ཚོར་ར་དེ་ཚོར་
 ཚོག་ལྷུབ་འཁྱར་གིས་ཁོངས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟ་མཁུང་ནས་དེ་འདྲ་
 བྱེད་མི་སྲུབ་པ་ཅིག་ཆགས་ཆར་བས་, ཁོ་པ་ཆོ་ག་ཅིག་རྫས་གཉིས་མཁུང་དུ་ཉ་
 ལོག་གི་ཡོད་པ་རེད།

《ཞེན་ཀེ་མིས་མར་ཁེ་མིར་བཏང་བའི་ཡི་གེ》(1868 ལོའི་

མ་ 12 ཚེས་ 11 ལ)。

《མར་ཁེ་མི་དང་ཞེན་ཀེ་མའི་གསུང་འབུམ་》ཀྱི་ཡིག་པར་གཞི་དབ་ 32 པའི་ཤོག་ལྗེ་'''

211 པ

ཉམས་ཉེན་དེ་ཚོའི་ངོ་ཙོ་དེ་འདྲའི་མངོན་གསལ་དོད་པོ་མཚན་ཡོད་...
 བས་, ལྷུ་ལི་ཡེས་ཉམས་ཉེན་ཐོངས་དང་པོ་དེ་ལ་ crise pléthorique

ཟེ་འཛད་པ་དྲེ, གོན་རྩལ་མང་དྲགས་པའི་རྒྱལ་གྱིས་བྱང་པའི་ཉམས་ཉེན་ཟེ་
འཛད་པའི་སྐབས་སུ, ཉམས་ཉེན་མཐའ་དག་གི་རྩ་བའི་གནད་ལ་འཁེལ་བ་ཅིག་
གསལ་བཤད་བྱས་ཆར་བ་རེད།

ཨན་གེ་མི: 《དུའུ་ལིན་ལ་དགག་པ་བརྒྱབ་པ》 (1876

ལོ་ཟླ་9 པ—1878 ལོ་ཟླ་6 པའི་བར) བོད་ཡིག་...

པར་གཞིའི་གོག་ཉེ་ 471 པ

ཉམས་ཉེན་ཟེར་བ་དེ་ག་རེ་རེད་ཟེར་ན? གོན་རྩལ་མང་དྲགས་ནས་
གོན་རྒྱུད་བྱས་པའི་ཆོང་ཚོག་མཛན་དུ་འགྱུར་མ་ཐུབ་པ་དྲེ, དགོས་མཁན་
རྟེན་མ་ཐུབ་པ་དེ་རེད།

ལེ་ཉིན: 《དཔལ་འབྱོར་འཆར་ཡན་རིང་ལུགས་ལ་དབྱད་

གཏམ་རྒྱུད་པ》(1897 ལོ་ཟླ་5 པའི་ལྷན་པོ་)。

《ལེ་ཉིན་གི་གསུང་འབྱུང་》ཀྱི་ཡིག་པར་གཞི་དེའི་2 པའི་གོག་ཉེ་

135 པ—136 པའི་བར

ད་ལྟའི་དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེན་ནི་གོན་རྩལ་མང་དྲགས་པའི་...
ཉམས་ཉེན་དེ་རེད། དེ་གསལ་པོ་བཤད་ན, ཆོང་ཚོག་གི་གོན་ཆད་དེ་ཆོང་
རས་བསྐྱེད་ལེན་བྱེད་ཐུབ་པའི་གྲངས་ཆད་ལས་ཀྱིས་བ་དེ་རེད། དེ་ཡང་གསལ་
པོ་བཤད་ན, འཁེལ་འཐག་གོན་རྩལ་དང, འབར་རྩལ, བཟོ་གྲུའི་བཟོས་
རྩལ, བཟའ་ཆས་བཅས་གི་གོན་ཆད་དེ་ཅ་པའི་འཛད་སྤྱད་བྱེད་མཁན་དེ་མི་
དམངས་མང་ཆོགས་གིས་ལག་དབྱེད་ཀྱིས་དེ་ཉི་ཐུབ་པའི་གྲངས་ཆད་ལས་ཀྱིས་
བ་དེ་རེད, དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་མི་དམངས་མང་ཆོགས་གི་ཡོང་འབབ་དེ་རྒྱ་
ཆད་ཏེ་ཅང་དམའ་པོ་ཅིག་ལ་ལྷུས་བསྐྱེད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་གྱིས་རེད། མ་ཅི་རིང་
ལུགས་གི་ཆ་རྒྱུ་འོག་མི་དམངས་མང་ཆོགས་གི་ཉོ་སྤྲོད་དེ་རྒྱ་ཆད་ཏེ་ཅང་...

དམའ་པོ་ཅིག་ལ་ལུས་བཟུང་ཡོད་སྟབས། མ་ཙཱ་ཅན་གིས་རིན་གོང་མཐོན་
 པོ་དེ་བརྟན་སྲུང་བྱེད་ཆེད་ཆོང་ཚོག་“ལྷག་མ”དཔེར་ན་འཁོལ་འཕག་ཐོན་རྩས་
 དང་འབྲུ་རིགས་སོགས་མཛོད་ཁང་ནང་སྲུང་གི་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཐ་ན་མེད་པ་
 བཟོ་གི་ཡོད་ཞིང། ཏུས་མཆུངས་ཐོན་སྐྱེད་ཉུང་ཏུ་གཏོང་བཅས་དང། བཟོ་
 པ་རྣམས་ཁྱེད་ཁོངས་ནས་འབྱུང་བཅས་བྱེད་གི་ཡོད་པར་རྟོན། མི་དམངས་
 མང་ཆོགས་རྣམས་ཆོང་ཚོག་ཐོན་སྐྱེད་མང་དུགས་པའི་དབང་གིས་དབུལ་ཞིང་
 ཐོངས་པའི་འཆོ་བ་མ་བཟུལ་ལ་མེད་ལྷང་བ་རེད།

སི་ཏ་ལིན་: 《ལེན་གྲང་(བུཅུ)གྲང་དབྱང་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་
 གིས་འབྲུས་མི་ཆོགས་ཆེན་ཐོངས་བཅུ་དྲུག་པར་གནང་བའི་
 ཆབ་ཀྱིད་སྟན་ལྷུ》(1930 ལོའི་ཟླ་ 6 ཚེས་ 27 ལ)。
 《སི་ཏ་ལིན་གི་གསུང་འབྲུས་》 ཟུ་ཡིག་པར་གཞི་དྲུབ་ 12
 པའི་གོག་ལྷུ་ 209 པ

དབལ་འབྲུར་ཉམས་ཉེན་དེ་ནམ་ཡིན་ཡང་མ་རྩ་རིང་ ལུགས་དབལ་འབྲུར་གི་འཁོར་སྐྱོད་རན་པའི་ནང་ རྣམ་ཏུས་འཁོར་གི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་ རང་ཡོང་གི་ཡོད་པ

ཆོང་ར་རྒྱ་ཆེ་ཏུ་འགྲོ་བ་དེ་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱ་ཆེ་ཏུ་འགྲོ་བ་དེའི་རྩས་ཟིན་
 གི་ཡོད་པ་མ་རེད། གདོང་གཏུག་ཡོང་རྒྱ་དེ་གཡོལ་བཅས་མེད་པ་ཅིག་ཆགས་
 པ་མ་ཟད། དེས་མ་ཙཱ་ཅིང་ལུགས་གི་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་སྟངས་དེ་ཉིད་གཏོར་
 བཟུག་མ་བཏང་གོང་ལ་འགལ་བ་དེ་ཐག་གཅོད་བྱེད་མི་བྱུང་བའི་སྐྱོན་གིས།
 གདོང་གཏུག་དེ་ཏུས་འཁོར་གི་རང་བཞིན་ལྡན་པ་ཅིག་ཆགས་པ་རེད། མ་
 ཙཱ་ཅིང་ལུགས་གི་ཐོན་སྐྱེད་དེ་ལས་“འཁོར་སྐྱོད་རན་པ”གསུང་པ་ཅིག་བྱུང་...

བ་རེད་。

ཨན་ཀེ་མི: 《དུའུ་ཡིན་ལ་དགག་པ་བརྒྱབ་པ》(1876
ལོ་ཟླ་ 9 བ—1878 ལོ་ཟླ་ 6 བའི་བར་)པོད་ཡིག་
པར་གཞིའི་ཤོག་ལྗང་ 470 བ

མ་ཙ་རིང་ལྷགས་གི་ཐོན་སྐྱེད་དེ་དུས་འཁོར་གི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་
འཁོར་སྐྱེད་ངེས་ཅན་ཅིག་བརྒྱད་དགོས་གི་རེད་。 དེ་ཉམས་ཀྱང་དུ་འགྲོ་བ་
དང་, རིམ་བཞིན་འཁྲུག་པོ་ཡོང་བ་, དར་རྒྱས་ཡོང་བ་, ཐོན་རྫས་མང་
དགས་པ་, ཉམས་ཉེན་ཡོང་བ་, འཕེལ་མཆམས་ཆད་པ་སོགས་གི་དུས་རིམ་
བརྒྱད་དགོས་གི་རེད་。

མར་ཁེ་མི: 《ཟླ་ཡོགས་དང་, རིན་གོང་, ཁེ་སྒོགས་
བཅས་》(1865 ལོ་ཟླ་ 5 བའི་ཟླ་མཇུག་—ཟླ་ 6 ཚེས་
27 ཉིན་བར་)。
《མར་ཁེ་མི་དང་ཨན་ཀེ་མིའི་གསུང་
ཙམ་གཅེས་བསྐྱུས་》ཀྱི་ཡིག་པར་གཞི་དེ་བ་ 2 བའི་ཤོག་ལྗང་
197 བ

དེར་རབས་གི་བཙོ་ལས་ལ་དམིགས་བསལ་དུ་ཡོད་པའི་འཛོལ་འཕྲིལ་གི་
རིམ་དེ་, འཁྲུག་པོ་འབྱིང་ཅམ་ཡོད་པ་དང་, ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་རྒྱར་བེལ་བ་
ཏ་ཅང་ཆེ་བ་, ཉམས་ཉེན་ཡོང་བ་, འཕེལ་མཆམས་ཆད་པ་བཅས་གི་དུས་
སྐབས་ཁ་ཤིས་དེ་ཆོ་ལས་བྱུང་བ་ཞིང་, འཕར་ཆག་ཅུང་ཟད་ཡོད་པའི་ལོ་བཅུ་
རེར་ཐོངས་རེ་ཡོང་བའི་དུས་འཁོར་ནམ་པ་དེ་ནི་, ཐོན་ལས་རྫས་བྲལ་དམག་
དཔུང་དང་ཡང་ན་མི་གུངས་མང་དགས་པ་ཅིག་རྒྱན་ཆད་མེད་པར་ཆགས་པ་
དང་, མང་ཉུང་ལ་མ་བཟླས་པར་བསྐྱེལ་ན་བྱེད་པ་, དེ་རྫོགས་ཡང་རྒྱར་དེ་
འདྲ་ཅིག་ཡོང་བ་བཅས་གི་མང་གཞིའི་ཐོག་བརྒྱགས་པ་ཅིག་རེད་。 དེ་ཡང་
བཙོ་ལས་དུས་འཁོར་གི་དུས་རིམ་གྱར་པ་དེས་མི་གུངས་མང་དགས་པ་གསར་
དུ་ཁ་སྐྱོན་བྱས་ཡོང་བ་མ་ཟད་, དེ་མི་གུངས་མང་དགས་པ་ཡང་རྒྱར་ཐོན་སྐྱེད་

བྱེད་པའི་སྟོབས་ཀྱགས་ཆེ་ཤོས་ཡོད་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ཅིག་ཡང་ཆགས་པ་རེད།

མར་ཁེ་མི། 《མ་ཅའི་ནམ་པག་དེབ་ 1 བོ།》《མར་

ཁེ་མི་དང་ཞེན་ཀེ་མིའི་གསུང་འབྲམ་》རྒྱ་ཡིག་པར་གཞི་

དེབ་ 23 པའི་གྲག་ཉེ་ 694 པ

དོན་དངོས་ཡང་དེ་འདྲ་ཅིག་རེད། 1825 ལོར་ཡངས་ཁུབ་གི་ཉམས་
ཉིན་ཐངས་དང་པོ་བྱང་བ་ནས་བཟུང་། བཟོ་ཆོང་ལས་རིགས་གི་འཇིག་རྟེན་
ཉིལ་པོ་དང་། དཔལ་ཡོན་དར་བའི་མི་རིགས་མཐའ་དག་དང་དེའི་ཤེས་རིག་
དེ་ཙམ་དར་མེད་པའི་བྱར་གཏོགས་ས་ཆའི་ཐོན་སྐྱེད་དང་བཟོ་རིམ་དེ། ཉ་
ལམ་ལོ་བཅུ་རེར་ལམ་ལུགས་ཐོག་ནས་ཐངས་རེ་ཤོར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད།
ཆོང་ལས་འཕེལ་མཆམས་ཆད་པ་དང་། ཆོང་རར་ཆོང་ཟོག་ལུང་གསལ་ཐོབས་
པ། ཐོན་རྫས་བྱིན་མི་ཐུབ་པར་ལུས་པ། དབུལ་ཅ་ཉ་ཅང་དཀོན་པ། ཡིད་
བརྟན་པར་མཆམས་ཆད་པ། བཟོ་གྲ་སྒོ་བརྒྱབ་པ། བཟོ་པ་མང་ཆོགས་
ནམས་རང་གིས་ཐོན་སྐྱེད་བྱས་པའི་འཆོ་བའི་རྒྱ་ཆས་མང་དགས་པའི་རྒྱན་...
གིས་འཆོ་བའི་རྒྱ་ཆས་མ་འདང་བར་བཟུང་ཡོད་པ། བྱིས་གཞིས་ཐོར་བའི་
གནས་ཚུལ་རྒྱན་མི་ཆད་པར་ཡོང་གི་ཡོད་པ། ཡམ་ཆོང་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་
རྒྱན་མི་ཆད་པར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། འཕེལ་མཆམས་ཆད་པའི་གནས་ཚུལ་
དེ་ལོ་གསར་རིང་རྒྱན་ཐིང་ནས་བཟུང་པར་རྟེན། ཐོན་སྐྱེད་རྩལ་ཀྱགས་དང་
ཐོན་རྫས་འཕོར་ཆེན་ཅིག་འགྲོ་བཟླག་བྱིན་པ་དང་གཏོར་བཞིག་ཐོབས་པ་རེད།
མཐའ་མཇུག་དུ། ལུང་གསལ་ཐོབས་པའི་ཆོང་ཟོག་འཕོར་ཆེན་ཅིག་རིན་གོང་
མང་ཉུང་ལ་མ་བརྟོས་པ་ཅིག་མར་བཅག་ཏེ་ཕྱིར་བཙོང་རྒྱུས། ཐོན་སྐྱེད་དང་
བཟོ་རིམ་གི་འགྲུལ་སྐྱོད་དེ་རིམ་བཞིན་ལྷོ་ར་གསེབ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་
ནས་འགྲུལ་སྐྱོད་དེ་རིམ་བཞིན་མཁྱེགས་སུ་བྱིན་ཏེ། ཐོན་སྟོབས་དལ་པོ་དེ་

གོམ་སྐྱབས་མཚུགས་པོར་གྱུར་པ་དང་། བཟོ་ལས་ཐད་གི་གོམ་སྐྱབས་མཚུགས་
 པོ་དེ་རྒྱག་ཤར་མྱོད་པར་གྱུར་པ་། རྒྱག་ཤར་མྱོད་པ་དེ་སྐར་ཡང་བཟོ་ལས་
 དང་། ཆོང་ལས་། ཡིད་བརྟན་། མགོ་བདེའི་ལས་དོན་སྐབས་ཐད་གི་འགག་ཀྱིས་
 རྒྱག་འབྲུག་སྐར་དངོས་འབྲེལ་ཅིག་གི་ཁྱུར་རྒྱག་དྲུ་གྱུར་པ་རེད་། མཐའ་མར་།
 སྒྲིག་དང་སྒྲིས་པའི་མཚོང་རྒྱག་ཐོངས་ཁ་ཤས་ཅིག་བརྒྱབ་རྒྱས་སྐར་ཡང་ཅུ་་་་
 ཐོར་དྲུ་འགྲོ་བའི་གཡང་སར་ལྷུང་བ་རེད་། དེ་ལྟར་ཡང་སྒྲོར་སྒྲོར་སྒྲོར་བར་
 མཚམས་མེད་པ་ཅིག་བྱེད་གི་ཡོད་པ་རེད་། 1825 ལོ་ནས་བཟུང་། གནས་
 རྒྱལ་དེ་ང་ཚོས་ད་བར་ཉག་ཉག་ཐོངས་ལྷ་མཐོང་ཡོད་པ་རེད་། ད་ལྟ་(1877
 ལོ་)ཐོངས་དྲུག་པ་ཡོང་བའི་སྐར་རེད་།

ཞུན་ཀེ་མི་: 《དུའུ་ལིན་ལ་དགག་པ་བརྒྱབ་པ་》(1876
 ལོ་ཟླ་9 པ་—1878ལོ་ཟླ་6 པའི་བར་)ཤོད་ཡིག་་་
 བར་གཞིའི་ནོག་ཤེ་470 པ་—471 པའི་བར་

དུས་འཁོར་གི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་ཉམས་ཉེན་བྱུང་རིང་། ལས་གཉེར་
 དེ་ལྟོད་པོ་དང་། འཁྲུག་པོ་འབྱིང་ཅམ་ཡོད་པ་། རྟོབ་དེ་འཕར་བ་། ཉམས་
 ཉེན་ཡོང་བ་བཅས་གི་གོ་རིམ་ཁ་ཤས་དེ་ཆོ་རིམ་པས་བརྒྱད་དགོས་གི་རེད་།
 མ་དངུལ་འཛོག་པའི་དུས་སྐབས་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བ་དང་གཅིག་མཐུན་་་་་་
 གཏན་ནས་མེད་ནའང་། ཉམས་ཉེན་དེ་ནི་གང་ལྟར་མ་དངུལ་འཕོར་ཆེན་
 གསར་དྲུ་འཛོག་པའི་འགོ་རྒྱགས་ས་ཅིག་རེད་། དེར་རྟེན་། སྤྱི་ཚགས་ཉིལ་
 པོར་རྟོག་ཞིབ་བྱས་ནས་བལྟས་ན་། ཉམས་ཉེན་དེ་ཆད་ཆེ་རྒྱང་ལ་མ་བརྟོས་
 པར་དེ་རྒྱས་གི་འཁོར་རྒྱག་གི་དུས་འཁོར་དེའི་དངོས་པོའི་ཆང་གཞི་གསར་པ་་
 ཅིག་ཆགས་གི་ཡོད་པ་ཤེས་གི་རེད་།

མར་ཁི་མི་: 《མ་ཅའི་ནམ་བཤད་》དེབ་2 པ་。《མར་
 ཁི་མི་དང་ཞུན་ཀེ་མིའི་གསུང་འབྲམ་》ཀྱི་ཡིག་པར་གཞི་་
 དེབ་24 པའི་ནོག་ཤེ་207 པ་

འབྲུལ་འཁོར་རྒྱུ་ཆས་གསར་དུ་སྐྱར་བའི་ཆ་སྟོམ་གི་དུས་ཚོད་དེ་ནི，
བཟོ་ལས་ཆེན་པོ་ཤ་བརྟན་དུ་བྱིན་པ་ནས་བཟུང་བཟོ་ལས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་་
བར་བརྟུད་རྒྱང་བའི་ལོ་མང་པོའི་དུས་འཁོར་གསལ་བཤད་བྱེད་ཡས་གི་རྒྱ་་
རྒྱན་གལ་ཆེན་པོ་ཅིག་རེད。

《མར་ཁི་མི་མ་ཞེན་ཀེ་མིར་བདང་བའི་ཡི་གེ》(1858
ལོའི་ཟླ་ 3 ཚེས་ 2 ལ)。
《མར་ཁི་མི་དང་ཞེན་ཀེ་མིའི་
གསུང་འབུམ》རྒྱ་ཡིག་པར་གཞི་དོབ་ 29 པའི་ནོག་ལྟེ་་
280 པ

འབྲུལ་འཁོར་བཟོ་ལས་རྩ་བ་ལྟོང་བརྟན་དེ་འདྲ་ཅིག་ཆགས་ནས，
ཐ་ན་རྒྱལ་དམངས་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་ལོ་ལང་ཁ་ལོ་སྐྱར་བའི་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེ་ཐག་་
ཚོད་ཐེབས་པའི་སྐབས་དང， འབྲུལ་འཁོར་བཟོ་ལས་དར་བའི་དབང་གིས་བྱེ་
ཐུགས་ཉེ་ཚོད་དེ་རྒྱལ་ནང་ཉེ་ཚོད་ལས་ཀྱི་ལོའི་འགོ་རྒྱུགས་པའི་སྐབས；
འཛམ་གླིང་ཚོང་རས་རིམ་བཞིན་འཛམ་གླིང་གསར་པ་དེ་ཡ་གླིང་དང་ཨའོ་་
གླིང་གི་ཡངས་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་ཉམ་བཟུང་བྱེད་པའི་སྐབས； མཐར་
འབྲན་སྐར་བྱེད་སར་སྐབས་པའི་བཟོ་ལས་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཅང་མང་དུ་འགྲོ་་
བའི་སྐབས་ཤ； —སྐབས་དེ་ནས་བཟུང་གཞི་ནས་རྒྱན་མི་ཆད་པར་ཡང་
སྐར་སྐར་སྐར་ཡོང་བའི་དུས་འཁོར་ཐོན་འགོ་རྒྱུགས་པ་རེད， དེ་ཚའི་གཅིག་
ཆེས་གཅིག་མཐུད་དུ་བྱུང་བའི་དུས་རིམ་ཚང་མ་ལོ་ཁ་ཤས་རེ་འགོར་གི་ཡོད་་
པ་མ་ཟད， དེ་ཚོ་ཚང་མ་ན་མ་ཡིན་ཡང་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་ཉམས་ཉེན་ཐེངས་
རེ་བྱུང་ནས་མཇུག་འགྲིལ་གི་ཡོད་པ་རེད， ཉམས་ཉེན་དེ་དུས་འཁོར་ཅིག་
གི་མཇུག་འགྲིལ་ས་ཅིག་རེད་ལ， དུས་འཁོར་གསར་པ་གཞན་ཅིག་གི་འགོ་
རྒྱུགས་ས་ཅིག་ཡང་རེད。 སྐར་ནས་ད་བར་དུས་འཁོར་དེའི་རྒྱན་མཐུད་པའི་